

**TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH
KHOA LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ**

BÀI THU HOẠCH CHUYÊN :

**Nội dung 6: LỊCH SỬ TRI THỨC CÁCH MẠNG VÀ
CÁC TƯ TƯỞNG CHÍNH TRỊ VÀ TƯ TƯỞNG PHÁP LÃN.**

Giảng viên hướng dẫn : TS. Bùi Văn Mạnh.

Lớp : T6, Cao học Kinh tế Chính trị - K19

Học viên thực hiện : Ngô Công Bình.

Tháng 03/2010

L I M U

“Lịch sử triết học Hy Lạp là lịch sử tranh giành ngôi êmôcrít và ngôi Platon”. Nhưng vấn đề đặt ra và giải quyết thực tế và tài trên là những vấn đề gì? Đó là những quan niệm, quan niệm con người và thế giới xung quanh, về bản thân con người, về vị trí của con người trong thế giới đó cũng như những pháp luật và những nguyên tắc, nguyên lý chung mà con người tìm tòi, là chân lý và đạo đức và trong hoạt động thực tiễn.

“Lịch sử triết học Hy Lạp là lịch sử tranh giành ngôi êmôcrít và ngôi Platon” là giải quyết vấn đề bản chất triết học: Giải thích và vạch ra thực tại cái nào có trước, cái nào có sau, cái nào quyết định cái nào? Con người có khả năng nhận thức thế giới hay không?

Thuyết Triết học ra đời từ thời cổ đại nay triết học trải qua nhiều giai đoạn phát triển. Trong quá trình phát triển đó, những khái niệm, nội dung, vai trò, những pháp luật bản chất triết học thay đổi theo từng giai đoạn lịch sử. Thời cổ đại, khi mà bộ tộc có sự phân chia lao động chân tay và trí óc, triết học loài người còn ít, chưa có sự phân chia giữa triết học và các khoa học khác thành các khoa học riêng biệt. Trung hòa triết học gắn liền với văn hóa chính trị xã hội, gắn liền với tôn giáo, Hy Lạp triết học gắn liền với tự nhiên và giải thích tự nhiên, cũng vì vậy triết học nghiên cứu mọi lĩnh vực triết học. Đây cũng là nguyên nhân sâu xa và sau đó quan niệm triết học là khoa học các môn khoa học. Thời kỳ này triết học trở nên thành tựu rực rỡ, nhưng sau không chỉ vì khoa học tự nhiên và khoa học xã hội.

Triết học Hy Lạp cổ coi là nghệ thuật sống và sống trong những điều kiện phát triển lịch sử triết học thế giới. Theo học Hy Lạp triết học là philosophia, có nghĩa là yêu thích sự thông thái. Nhà triết học cổ coi là nhà thông thái, có khả năng nhận thức chân lý, làm sáng tỏ sự vật. Về Triết học Hy Lạp cổ đại có sự phân chia và phân biệt rõ ràng giữa trào lưu duy vật, duy tâm, biện chứng và siêu hình, hữu thần và vô thần. Trong đó, nội hình là cuộc tranh giành giữa duy vật và êmôcrit và trào lưu duy tâm của Platon.

hoàn thiện thuyết duy lý luận xây dựng nên các theo những nguyên tắc xã hội thì không có cách nào khác hơn là nghiên cứu toàn bộ triết học trước đó để biết là triết học Hy Lạp cổ đại và ngôi êmôcrít. Nhưng tất nhiên mong cho triết học chuyển sang duy vật, đã đóng vai trò tích cực và phát triển các khoa học và nghệ thuật là chuyển sang duy vật biện chứng.

Do trình độ và thời gian có hạn, bài viết khó tránh khỏi những thiếu sót và hạn chế. Vì vậy kính mong những ý kiến của Thầy bài viết để em tiếp thu và học hỏi. Em xin chân thành cảm ơn.

c ng chi ti t

Ph n m u:

(gi i thi u khái quát nh ng óng góp to l n c a tri th c c Hy L p; t v n v s u tranh gi a ng l i Democrit và ng l i Platon,...)

Ph n n i dung

Ch ng I. S L CL CHS TRI TH CHYL PC I.

I. i u ki n l ch s ra i và các c i m c b n:

1. i u ki n l ch s ra i.

2. Nh ng c i m c b n:

II. Các tr ng phái tri th c c a Hy L p c i:

1. Tr ng phái duy v t:

1.1. Tr ng phái Milê: Talét, Anaxim ng dr , Anacimen

1.2. Hêraclit:

1.3. Tr ng phái a nguyên.

1.4. Tr ng phái nguyên t c a êmôcrit:

2. Tr ng phái duy tâm.

2.1. Tr ng phái c a Pythago.

2.2. Tr ng phái Êlê.

2.3. Tr ong phái Platông.

3. Ch ngh a nh nguyên c a Arixtôt:

Ch ng 2. Gi i thi u tri th c êmôcrit và Platon

I. Gi i thi u tri th c êmôcrit

1. Ti u s , tác ph m, ng l i tri th c êmôcrit.

2. Quan i m v t t ng n i b t

3. nh h ng c a ng l i Democrit lên xã h i ng i

II. Gi i thi u tri th c Platông

1. Ti u s và quan i m v t t ng n i b t

2. Nh n xét c a Arixt t v ng l i Platon

Ch ng 3. L ch s u tranh gi a ng l i êmôcrit và ng l i Platông.

I. u tranh trong quan i m v b n nguyên.

II. u tranh trong quan i m v o c chính tr :

III. u tranh trong quan i m v nh à n c.

IV. u tranh trong quan i m v nh n th c:

V. u tranh trong quan i m v th gi i quan.

Ch ng 4. S u tranh gi a hai ng l i êmôcrit – Platông và nh h ng c a nó n các tr ng phái tri th c khác:

1. ã xây d ng c c s c a phép bi n ch ng:

2. Xây d ng th gi i quan duy v t:

Ph n k t lu n

(Tóm t t l i m t s phân tích chính trong ph n n i dung v s u tranh gi a ng l i Democrit và ng l i Platon,...)

DANH M C TÀI LI U THAM KH O.

Chương I. SỰ LỰA CHỌN TRI THỨC HY LẠP C.

I./ **Đặc điểm lịch sử và các đặc điểm:**

1./ **Đặc điểm lịch sử:**

Hy Lạp cổ đại là quốc gia có khí hậu ôn hòa rộng lớn bao gồm miền nam bán đảo Balcang, miền ven biển tây Tiểu Á và nhũ hõn ỏ biển Êgê. Có đĩ u ki ỏ t ỏ nhiên r ỏ t thu ỏ l ỏ i v ỏ i nhũ u đ ỏ y nũ i ngang đ ỏ c, ỏ ng b ỏ ng r ỏ ng l ỏ n, trũ phũ phĩ nhiũ u v ỏ i vũ ỏ ng b ỏ bi ỏ n phĩ ỏ ỏ ng khũ c khu u v ỏ i nhũ u v ỏ nh v ỏ ỏ thu ỏ l ỏ i cho ỏ ng ỏ nh h ỏ ng h ỏ i ph ỏ t trũ i ỏ giao th ỏ ng v ỏ i c ỏ c n ỏ c Tiũ u Á v ỏ B ỏ c Phi.

Hy Lạp cổ ỏ ng b ỏ c qua nh ỏ ng b ỏ c th ỏ ng trũ l ỏ ch s ỏ c ỏ ng u tr ỏ nh v ỏ ph ỏ t trũ i; c ỏ ng chuy ỏ n t ỏ th i ỏ i ỏ ng sang s ỏ t t ỏ ỏ n ỏ ng su ỏ t lao ỏ ng c ỏ t ỏ ng cao, c ỏ c i v ỏ t ch ỏ t đ i đ ỏ o c ỏ ng v ỏ i đ i u ki ỏ n thu ỏ l ỏ i Hy Lạp cổ đ i s ỏ m trũ th ỏ nh qu ỏ c gia chĩ n h ỏ u nũ l ỏ c ỏ n n c ỏ ng th ỏ ng nghi p ph ỏ t trũ i, c ỏ ch ỏ đ ỏ n ch ỏ c ỏ n n v ỏ n h ỏ ỏ ph ỏ t trũ i n r ỏ c r ỏ lũ c b ỏ y gi ỏ . Su ỏ t trong 4 th i k ỏ ph ỏ t trũ i n t ỏ Th i k ỏ C r ỏ t Mixen(Crète-Micens)-th i k ỏ Home(Homère), th i k ỏ th ỏ nh bang v ỏ c bi ỏ t trong th i k ỏ Maxe ôin(Macédoine) k ỏ o đ ỏ i n th i k ỏ IV, Ng ỏ i Hy Lạp ỏ ỏ x ỏ y đ ỏ ng n n v ỏ n mĩ nh v ỏ cũ ỏ ng s ỏ n l ỏ n v ỏ i nh ỏ ng th ỏ nh tũ r ỏ c r ỏ trong c ỏ c l ỏ nh v ỏ c kh ỏ c nh ỏ u. Chũ ỏ ng l ỏ c s ỏ hĩ nh th ỏ nh n ỏ n v ỏ n mĩ nh ph ỏ ng t ỏ y hĩ n ỏ i, v ỏ i v ỏ y ỏ ng ghen ỏ ỏ nh n x ỏ t: “kh ỏ ỏ ng c ỏ c s ỏ v ỏ n mĩ nh Hy Lạp v ỏ qu ỏ c La Mã thĩ kh ỏ ỏ ng c ỏ n n v ỏ n mĩ nh Ch ỏ u Âu hĩ n ỏ i c”

Ng ỏ i Hy Lạp ỏ ỏ l i m t kho tàng th ỏ n th ỏ i r ỏ t phong phũ, nh ỏ ng t p th ỏ ch ỏ a chan tĩ nh c m, nh ỏ ng v ỏ k ch h p đ ỏ n, ph ỏ n ỏ nh cu ỏ c s ỏ s ỏ l ỏ ng s ỏ i ỏ ng, lao ỏ ng b ỏ n b ỏ , cu ỏ c u tr ỏ nh ki ỏ n c ỏ ng ch ỏ ng l i t ỏ nhĩ n – x ỏ h i...c ỏ a ng ỏ i Hy Lạp. V ỏ ng h ỏ thu t, Ng ỏ i Hy Lạp ỏ ỏ l i c ỏ c c ỏ ng trĩ nh ki ỏ n trũ c i ỏ u kh ỏ c, h ỏ i h ỏ a c ỏ giá trũ , v ỏ lu ỏ t ph ỏ p ỏ ỏ x ỏ y đ ỏ ng m t n n ph ỏ p lu ỏ t v ỏ th ỏ c hĩ n kh ỏ c nghi ỏ nh th ỏ nh bang Aten, v ỏ th ỏ nh tũ to ỏ n h ỏ c, thĩ n v ỏ n, v ỏ t lý c ỏ c nh ỏ khoa h ỏ c nh Talet, Pytago, Ácximet, cLit... s ỏ m ph ỏ t hĩ n ra c ỏ bi ỏ t Ng ỏ i Hy Lạp l i m t đ i s ỏ n trũ i th ỏ c s ỏ v ỏ s ỏ s ỏ c.

2.Nh ỏ ng c ỏ i m c b n:

Trũ i th ỏ c Hy Lạp c ỏ coi l ỏ nh cao c ỏ a n n v ỏ n mĩ nh c ỏ i v ỏ m t trong nh ỏ ng i m xu ỏ t ph ỏ t c ỏ a l ỏ ch s ỏ trũ i th ỏ c th ỏ gi i. N n trũ i th ỏ c n ỏ y c ỏ nh ỏ ng c i m s ỏ u:

M t l ỏ: Trũ i th ỏ c Hy Lạp c ỏ i th ỏ hĩ n th ỏ gi i quan, ý th ỏ c h ỏ v ỏ ph ỏ ng ph ỏ p lu ỏ n c ỏ giai c p ch ỏ nũ th ỏ ng trũ . Nũ l ỏ c ỏ ng c ỏ c ỏ a giai c p n ỏ y duy trũ i trũ t x ỏ h ỏ i v ỏ c ỏ ng c ỏ vai trũ th ỏ ng trũ c ỏ a mĩ nh.

Hai l ỏ trong trũ i th ỏ c Hy Lạp c ỏ i c ỏ s ỏ ph ỏ n chia v ỏ i l p r ỏ rang gi ỏ a tr ỏ o l u duy v ỏ t, duy t ỏ m, bi ỏ n ch ỏ ng v ỏ siũ hĩ nh, h ỏ u th ỏ n v ỏ v ỏ th ỏ n. Trong ó, đ i n hĩ nh l ỏ cu ỏ c u tr ỏ nh gi ỏ a tr ỏ o l u duy v ỏ t c ỏ a ỏ m ỏ c rĩ t v ỏ tr ỏ o l u duy t ỏ m c ỏ a Platon, gi ỏ a trũ ng ph ỏ i siũ hĩ nh c ỏ a P ỏ c m ỏ nit v ỏ trũ ng ph ỏ i bi ỏ n ch ỏ ng c ỏ a H ỏ c r ỏ aclit.

Ba l ỏ trũ i th ỏ c Hy Lạp c ỏ i g ỏ n b ỏ m t thĩ t v ỏ i khoa h ỏ c t ỏ nhĩ n tũ ng h p m i hĩ u bi ỏ t v ỏ l ỏ nh v ỏ c kh ỏ c nh ỏ u nh m x ỏ y đ ỏ ng b ỏ c tr ỏ nh v ỏ th ỏ gi i nh m t hĩ nh nh ch ỏ nh th ỏ th ỏ ng nh t m i s ỏ v ỏ t hĩ n tũ ng x y ra trong nũ . Do trĩ nh m x , ph ỏ n tĩ ch tũ nhĩ n ch ỏ a tũ nhĩ n m x , ph ỏ n tĩ ch tũ nhĩ n đ i s ỏ u v ỏ o b ỏ n ch ỏ t s v ỏ t, m ỏ nũ ch ỏ nghi ỏ nh cũ tũ nhĩ n trong tũ ng th ỏ đ ỏ ng n ỏ n b ỏ c tr ỏ nh tũ ng qu ỏ t v ỏ th ỏ gi i. V ỏ i v ỏ y c ỏ c nh ỏ trũ i th ỏ c ỏ ng th ỏ i l ỏ c ỏ c nh ỏ khoa h ỏ c tũ nhĩ n, h ỏ quan s ỏ t trũ c tĩ p c ỏ c hĩ n tũ ng tũ nhĩ n rũ t ra k ỏ t lu ỏ n trũ i th ỏ c.

B n là, tri t h c Hy L p c i ã xây d ng nên phép bi n ch ng ch t phác. Các nhà tri t h c ã xây d ng phép bi n ch ng nâng cao ngh thu t h ùng bi n, b o v nh ng quan i m tri t h c c a mình, tìm chân lý. H phát hi n ra phép bi n ch ng nh ng ch a trình bày chúng nh m t h th ng lý lu n ch t ch .

N m là, tri t h c Hy L p coi tr ng v n con ng i. Các nhà tri t h c Hy l p c i ã a ra nhi u quan ni m khác nhau v con ng i, c lý gi i linh h n và th xác, v o c - chính tr - xã h i c h . Tuy còn nhi u b t ng nh ng nhìn chung, các tri t gia u kh ng nh con ng i là tinh hoa cao nh t c a t o hóa.

II. Các tr ng phái tri t h c c a Hy L p c i:

Các tr ng phái tri t h c Hy L p c i r t a d ng, song nhìn chung th hi n rõ khuynh h ng nh t nguyên(ch ngh a duy v t và ch ngh a duy tâm) hay khuynh h ng nh nguyên r ràng và nh t quán.

1. Tr ng phái duy v t:

1.1.Tr ng phái Milê: Talét, Anaxim ng dr , Anacimen

- H xem b n nguyên v t ch t là n c, apeiron, không khí.

- Quan ni m c a h m c m c nh ng vô th n, ch ng l i th gi i quan th n tho i ng th i và ch a ng nh ng y u t bi n ch ng ch t phác.

1.2.Hêraclit:

- B n nguyên v t ch t là l a:

+ v n v t sinh ra t l a, khi m t i quay v v i l a.

+ V tr ã và ang là ng n l a v nh h ng, không ng ng bùng cháy, tàn l i; tàn l i, bùng cháy theo log t n i t i c a mình.

- B n tính th gi i là bi n ch ng:

+ V n v t c linh h n ch a trong mình các m t i l p luân u tranh v i nhau.

+ V n v t v a t n t i, không t n t i, luôn sinh thành, bi n i, chuy n hóa “ không ai t m hai l n trên m t dòng sông”

- Nh n th c th gi i: Là phát hi n ra cái lôg t, tính hài hòa xung t c a nh ng m t i l p t n t i trong s v t a d ng b ng lý tính

NX: Hecraclit cố nh ng ph ng oán thiên tài v quy lu t th ng nh t và u tranh c a các m t i l p. Nhi u lu n i m v c b n c a phép bi n ch ng c ông c p n đ i d ng danh ngôn t đ . Phép bi n ch ng ch t phát là óng góp c a ông vào kho tàng t t ng c a nhân lo i.

1.3.Tr ng phái a nguyên:

- **Empê c:**

+ t n t i 4 kh i nguyên v t ch t c l p b t bi n (t, n c l a, không khí) ch u tác ng hai lo i l c tình yêu k t h p và h n thù chia tách.

+ Tùy theo m c tham gia c a các y u t và tác ng c a hai lo i l c mà a d ng trong th gi i xu t hi n hay bi n m t.

+ V tr t n t i tr i qua 4 giai o n

+ S s ng hình thành trong i d ng.

- Anaxogo.

+ T n t i vô s h t gi ng c c nh , c phân chia n vô t n-cái b o t n và tính ch t c a s v t.

+ M i s v t v t ch t ch a trong mình m i h t gi ng khác nh ng nó ch b quy nh b i tính ch t h t gi ng chính nó.

+ Nus – Linh hồn có thể gì, người làm các hoạt động này, thay thế cho nhau, nus có thể gì thoát khỏi sự tồn tại vào quá trình tiến hóa của mình và nó qua những thức bản thân thế giới.

1.4. Trạng thái nguyên tắc âmôcrit:

- Thuyết nguyên tắc âmôcrit:

+ Nguyên tắc - hoạt động không phân chia hay bị ngăn, luôn vận động gì gì nhau và khác nhau về lẽ.

+ Chân không – không có kích thước và hình dáng vật duy nhất là siêu kỳ nguyên tắc vận động.

+ Nguyên tắc vận động theo luật nhân quả, tất nhiên tuy thế; khi chúng ta đi thì sự vật (sự sống, linh hồn) có thể thành khi chúng ta tách ra thì sự vật bị mất.

- Quan niệm về những thức: có 2 dạng những thức liên hệ với nhau

+ Những thức cảm tính dựa trên cảm tính, mang lại hiểu biết bề ngoài.

+ Những thức sáng suốt dựa trên lý tính, giúp nhận biết bản chất thế giới.

+ Những thức sáng suốt phi dựa trên những thức cảm tính sâu sắc.

- Quan niệm về đạo chính trị - xã hội:

+ Đạo duy lý: Hiểu biết là cơ sở của hành vi đạo đức; sự sống có đạo đức là sự sống xứng đáng, ôn hòa, không hại mình, không hại người; hạnh phúc là trạng thái mà trong đó con người sống hạnh phúc về tâm hồn thanh thản.

+ Nhu cầu vận động của con người là nguyên nhân phát triển xã hội.

+ Chức năng là chức năng dân chủ - công, giao vận động những mặt và sản xuất thực công, vận tình thân ái, ôn hòa và lợi ích chung của cộng đồng.

+ Nhà nước cộng hòa là nền tảng của dân chủ - công, siêu hành chuẩn mực và pháp lý. Quan lý nhà nước là nghệ thuật mang tính hạnh phúc, vinh quang do vận dân chủ cho con người. Nền tảng phải tuân theo lẽ của ông cha.

NX: Là nhà cao của chính nghĩa duy vật, tất nhiên của âmôcrit sau này xung đột mạnh mẽ với CNDT của Platon.

2. Trạng thái duy tâm.

2.1. Trạng thái của Pythagore.

- Con số là bản chất của vạn vật: Trật tự thần thánh của những con số quy định trật tự của vạn vật (TN), trật tự của những siêu nhiên - ác (XH). Siêu nhiên xảy ra khi con người không thể nhìn thấy trật tự thần thánh.

- Linh hồn bất tử: tồn tại clip vật xác, chịu sự chi phối bởi luật nhân quả. Mục đích của cuộc sống là gì để thoát khỏi sự ràng buộc của xác.

- Những thức là chức năng của linh hồn, bản chất chiêm nghiệm tâm linh, qua sự mạch lạc của thần linh mà chân lý xuất hiện.

- Trạng thái Pythagore tồn tại móng cho trào lưu duy tâm thế kỷ Hy Lạp.

2.2. Trạng thái của Êlê.

- Pácmênit:

+ Tồn tại là bản chất chung của vạn vật.

+ Không có gì được sinh ra từ vô (không tồn tại); không có gì mất đi mà không tồn tại duy vật - tồn tại.

+ Trong thế giới vận động bị ngăn chặn bản thân tồn tại luôn bị ngăn, ngừng nghỉ vì chính nó.

+ Bản chất của tồn tại là bị ngăn, vận động và tồn tại.

+ T n t i (chân lý) ch c nh n th c b ng lý tính, c m tính ch mang l i o gi .

- Dênông: Xây d ng các apôri ào sâu t duy lý lu n và ch ng minh t n t i là ng nh t, duy nh t và b t bi n; còn tính ph c t p a d ng và v n ng c a v n v t là o.

- 4 apôri c Arit t ghi l i : Asin và rùa, m i tên bay và không bay, phân ôi, cái a t p.

3. Tr ng phái duy tâm khách quan:

- Thuy t ý ni m và linh h n.

+ Th gi i ý ni m (lý tính) t n t i trên tr i mang tính ph bi n, chân th c tuy t i, b t bi n, v nh h ng và duy nh t.

+ Th gi i s v t (c m tính) t n t i d i t mang tính cá bi t, o gi , t ng i, kh bi n thoáng qua và a t p.

+ Ý ni m là cái có tr c, là nguyên nhân, b n ch t, khuôn m u c a s v t.

+ S v t là cái có sau, là cái bóng c mô ph ng, sao chép l i t ý ni m, xu t hi n t ý ni m và sao chép t ý ni m, xu t hi n t ý ni m và có quan h ràng bu c v i ý ni m.

+ S ra i c a th gi i v t ch t g n li n v i 4 y u t c b n : T n t i (ý ni m), không t n t i (v t ch t), con s (t l), s v t c m tính.

+ Con ng i là s k t h p c a th xác kh t (t, n c, l a, không khí là n i trú ng t m th i c a linh h n) v i linh h n b t t .

+ Linh h n con ng i là s n ph m c a linh h n v tr c th ng t o ra t lâu; chúng ng tr trên các vì sao, sau ó dùng cánh bay xu ng ng tr vào th xác con ng i. Khi ó nó quên h t m i quá kh . Linh h n con ng i g m 3 b ph n: c m giác, ý chí và lý trí b t t .

- Quan ni m v nh n th c:

+ Nh n th c là s h i t ng (tr c giác, th n b i) c a linh h n b t t v nh ng g i nó nó chiêm ng ng trong th gi i ý ni m nh ng b lãng quên.

- Quan ni m v o c, chính tr , xã h i.

+ S ng h nh phúc là s ng có o c, h ng thi n: Hành vi h ng thi n là dùng lý trí khám phá ý ni m tuy t i khách quan trên tr i.

+ Linh h n có 3 ph n a n xã h i có 3 lo i ng i (tri t gia, chi n binh, th th công, th ng gia) làm các vi c khác nhau.

+ Nhà n c m b o s phân công trên c th c hi n, tuy nhiên ch t h u t nhân ã làm cho nhà n c b tha hóa. Ch xã h i t t nh t là ch c ng hòa quý t c. do v vua là nhà tri t h c tài ba nh t lãnh o.

3.Ch ng h a nh nguyên c a Aritôt:

- Thuy t nguyên nhân- c s siêu hình h c:

+ T n t i xu t phát t 4 nguyên nhân: v t ch t-hình th c-v n ng và m c ích, trong ó hình th c và v t ch t là c b n nh t. M i v t t n t i u có nguyên nhân.

+ T n t i c v t ch t ban u phi hình th c l n hình th c ban u phi v t ch t.

+ Hình th c quan tr ng h n v t ch t.

+ V t ch t ch là b n th th ng.

+ Hình th c là lý tính thu n túy, th ng , ng c u tiên. Nguyên nhân t n cùng, m c ích t i th ng, là b n ch t tích c c c a t n t i, làm cho s v t v n ng theo m c ích s p t tr c.

- Quan niệm về sinh th, con ng i và linh h n:
- + Sinh th con ng i c c u thành t th xác v t ch t và linh h n.
- + Linh h n con ng i ch t n t i trong th xác s ng.
- + Linh h n có 3 lo i (linh h n th c v t, linh h n ng v t và linh h n lý trí), khi con ng i ch t linh h n th c v t và linh h n ng v t cùng th xác tan rã. Nh ng linh h n lý trí ch a tri th c v n b t di t.
- + Con ng i là sinh th có lý trí, luôn khao khát nh n th c.
- + B n ch t con ng i sinh ra là nh n th c, k nào không nh n th c k y không là ng i.
- Thuy t v n ng-c s c a v t lý h c:
- + V tr gi i t nhiên h u h n, liên t c, khép kín, v nh vi n.
- + V n v t trong gi i t nhiên c c u thành t t, n c, l a, không khí và ether. Chúng v n ng và liên h v i nhau.
- + V n ng không b tiêu di t hay tách kh i s v t: có 6 hình th c v n ng (sinh, di t, bi n tr ng, t ng, gi m, chuy n v)
- + Ngu n g c c a m i s v n ng trong gi i t nhiên là cú hích u tiên (th ng) n m ngoài gi i t nhiên.
- + V t n ngr i nhanh h n v t nh : M i y u t có xu h ng v n ng riêng, chỉ m v trí trong c u trúc v tr .
- Quan niệm v nh n th c:
- + Nh n th c là quá trình : th c t i khách quan, c m giác, bi u t ng và t duy lý lu n.
- + Nh n th c là ho t ng b n tính c a linh h n, nh ng con ng i m i sinh ra linh h n nh m t t m b ng tr ng.
- + Ch có nh n th c lý tính m i phát hi n ra chân lý (cái ph bi n, cái t t y u). Khám phá ra các quy lu t, b n ch t c a s v t, xây d ng các khoa h c.
- + Khoa h c là m th th ng tri th c h ng t i 3 m c ích: i s ng, sáng t o và t bi n vì v y có 3 nhóm khoa h c t ng ng.
- + Mu n t chân lý, tâm h n lý tính ph i c trang b các ph ng pháp suy ngh a úng.
- + Aritxt ã xây d ng môn logic h c.
- Quan niệm v o c, chính tr , xã h i.
- + Lý trí l ph i con ng i là c s c a i u thi n c s là ph m h nh; có ph m h nh lý trí (theo lý trí) và ph m h nh luân lý (theo l ph i).
- + H nh phúc g n li n v i cu c s ng tr n gian, v i b n tính t nhiên c a con ng i, b chi ph i các y u t ch quan (s khôn ngoan, c h nh và s khoái l c...) và các i u ki n khách quan (ti n b c, s c kh e, tình b n và s công b ng)
- + Con ng i là sinh th lý trí, s ng o c, v a là ng v t chính tr s ng theo c ng ng thu c v nhà n c. Nhà n c ho t ng l p pháp, hành chính xét x nh m m b o h nh phúc cho con ng i.
- + Ch nô trung l u lãnh o xã h i, xây d ng ch c ng hòa quý t c.
- + Tr t t xã h i hi n gi là x u nh ng c n thi t, ph i b o v công b ng trong s trao i s n ph m là n n t ng c a công b ng xã h i, bình ng gi a các cá nhân.
- Nh n xét:
- + Aritxt là x ng áng là hoàng trong khoa h c, ng i t ng k t tri th c Hy l p c i.

+ T t ng s c a Arix t t th c y lý trí Hi l p n y n khoa h c ph ng tây phát tri n.

Ch ng 2. Gi i thi u tri t h c êmôcrít và Platon

I. Gi i thi u tri t h c êmôcrít

1. Ti u s , tác ph m, ng l i tri t h c êmôcrít.

êmôcrit - nhà bác h c toàn n ng và nhà tri t h c duy v t l n nh t c a Hi L p c i.

êmôcrit sinh tr ng Ap er , m t thành ph th c dân a c a Hi L p x T raxia, ven b phía B c c a bi n Êgiê.

êmôcrit là ng i u tiên gi i thích c c u c a t nhiên là nguyên t . Theo ông ó là nh ng h t nh mà m t ng i không th y c, không th phân chia c n a và s v n ng c a các h t là s v n ng c a t nhiên. Ông nói r ng m i hi n t ng trong v tr u là k t qu do s c h p d n c a các nguyên t nh h ng l n nhau mà sinh ra. Ông cho r ng m i bi n ng trong th gi i v t ch t u là nh ng hi n t ng t nhiên và h p v i quy lu t.

êmôcrit ã áp d ng h c thuy t nguyên t c a mình vào toán h c. Ông cho r ng m i i l ng hình h c u g m nh ng i l ng - ban u là nh ng "nguyên t hình h c". C ng hi n c a êmôcrit trong l ch s toán h c: ông là m t trong nh ng ng i u tiên nghiên c u v n th tích và ch tr ng s d ng m t ph ng pháp nghiên c u toán h c, mà s phát tri n ti p theo c a nó ã a n vi c sáng l p lý thuy t các i l ng vô cùng bé.

êmôcrit ã có nhi u công trình v khoa h c t nhiên. Lu n v n "V b n ch t con ng i c a ông" có nh ng ki n th c gi i ph u sinh lý con ng i r t có giá tr . Ông ã thu nh p c nh ng tài li u phong phú v ng v t h c và th c v t h c. Các Mác ánh giá êmôcrit là "trí thu v n n ng i u tiên trong nh ng ng i Hi L p".

êmôcrit là ng i không tin có th n thánh. Ông bác b ngu n g c th n thánh c a v tr . Ông cho b n ch t c a v n v t l à các nguyên t và các kho ng chân không. Ông cho ngu n g c c a nh ng quan ni m tôn giáo là s s hãi và d t nát c a con ng i.

êmôcrit ã gi i quy t c nh ng thi u sót c a các nhà duy v t tr c ông và ã c n b n phê phán c h c thuy t duy tâm c i.

2. Quan i m và t t ng n i b t

Nguyên t là h t v t ch t không th phân chia c n a, hoàn toàn nh bé và không th c m nh n c b ng tr c quan. Nguyên t là v nh c u không thay i trong lòng nó không có cái gì x y ra n a. Nguyên t có vô v n hình d ng. Theo quan ni m c a êmôcrít, các s v t là do các nguyên t liên k t l i v i nhau t o nên. Tính á d ng c a nguyên t làm nên tính á d ng c a th gi i các s v t. Nguyên t t thân, không v n ng, nh ng khi k t h p v i nhau thành v t th thì làm cho v t th và th gi i v n ng không ng ng.

Linh h n, theo êmôcrít, c ng là m t d ng v t ch t, c c u t o t các nguyên t c bi t có hình c u, linh ng nh ng n l a, có v n t c l n, luôn luôn ng và sinh ra nhi t làm cho c th h ng ph n và v n ng. Do ó linh h n có m t ch c n ng quan tr ng là em l i cho c th s kh i u v n ng. Trao i ch t v i môi tr ng bên ngoài c ng là m t ch c n ng c a linh h n và c th c hi n thông qua hi n t ng th c a con ng i. Nh v y linh h n là không b t t , nó ch t cùng v i th xác.

êmôcrít phân nh n th c con ng i thành d ng nh n th c do các c quan c m giác em l i và nh n th c nh lý tính.